

מסורת הש"ס

(א) לטל ו: גיטין מה: (ב) חנוכה ט: (ג) ע"פ, (ד) ג' האבול ע"פ, (ה) דף ו: (ו) ד"ה לפר, (ז) דף ו: (ח) ד"ה לפר.

תורה אור השלם

1. כי יבט אש שדה או קרם ושלה את בעירו ובעיר בשדה אחר מיטב שדרו ומיטב כרמו ישלם: שמות כב ד

הגהות הב"ח

(א) ר"י ד"ה כמה היתה יפה: (ב) ד"ה כד"ה דנישומין אגב: (ג) ד"ה ט"ו ד"ה אלה כ"י לפר (גדה בפירות:)

גליון הש"ס

גמ' כחש גופנא: ע"ן כרית דף קד ע"ג ותפוסת פ"ה ד"ה סג':

סמדר. ענבים דקין בהתמלתן לאחר שפרחו מיד: (ה) וכמה היא יפה. הקרקע לימנר כשהיא סמדר ולהקל בלא: כד"ל. (ו) בנישומין אגב קרקע: בזמן שאכלה לולבי ענבים. (ז) האשכולות נראה חמיטת הגנבים ויכור ועדיין לא פרה להיות וכן יחור בתאנים: אכל אכלה פנים.

הכונס פרק ששי בבא קמא

גמ'

עין משפט
נר מצוה

מה א ב מ"י מ"ד מהלכות נזקי ממון הלכה יד קמח ע"ן טו טו"ע ח"מ קמ"ח ט"ז סעיף ו:

מוסף ר"י

מיטב שדרו של נזק. השאלה משמע שאם שילם בעירו ואכלה ערוגה של ערוגה כשהוא חנוכי שתי ערוגה יפה שכל שדה הניזק ונתן לו דמיה ואפילו היטה לו כחש (ג' ע"פ) שאל אלה (ג' ע"פ) מה שאל אלה ערוגה שבה שתי ערוגה משכנתה של נזק כמה יפה עשיתי עם פירותיה ונתן לו דמיה (ד' ע"פ) לא בא הכתוב. להחמיר עליו לטל יתר ממה שצריך. אלא לגבות לניזקין. שיעור דמי נזק ממות שוא. מן העיריות. אלא אין לו טעם ויהא לפיכך ליתן לו קרקע כשואה נזק ליתן לו מקרקע מעולה שלו (ג' ע"פ) מן העיריות על מיק. דשמן ערוגה של נזק לפי מה שפירא ואם מיק נא ליתן לו קרקע דמי נזק. טען ליתן דמי שדחיו שוב כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות. והיו כפן כחשיות ושמות מעורבות (ג' ע"פ) מן העיריות. ר"ש ע"פ ערוגות שמתה ושעיות פירות הכרה. ומחשבות ועטות מעט. ולא ידעין הן ערוגה האכלת מה יבא ויעיר (א) המוציא מחבירו עליו הראיה. הא נזק הוא מילת מחבירו ופלו הלאה (ב) עליו להביא עדים לגבי את הספק והאריסת היא (ג' ע"פ) מן בעל דברים יבא אלס. יבא ראה אלס (ג' ע"פ) (א) (ב) (ג)

אכלה סמדר ר' יהושע אומר רואין אותן בא"ו הן ענבים עומדות ליבצר. ואפילו אם נתקלקל המשוירת משלם כענבים העומדות ליבצר ודוקא בסמדר דענבים פעמים שאלו מתקלקלים ואלו ניוליס לפיכך אין נידוין כמשויר אכל תבואה כגילה להקלקל כולה שבו לרבי מודה ר' יהושע או כרבי יוסי הגלילי או כרנן ובתבואה גדולה כמו סמדר כענבים יקנור כמשויר שבו אי נמי תבואה לא קנסו כל ק כמו כענבים ולא יבא נידון כמשויר שבו לרבי יהושע ונראה דלע"ג דלמר ר' יהושע רואין אותן כאלו עומדות ליבצר מ"מ שמין אותן אגב קרקע דהא ר"ש נמי קאמר הכי פגים או בוסר וע"כ אגב קרקע שמין אותן כיון דלרבי לשה (א) ופירות גמורים דוקא קאמר רבי שמעון דמשלם פירות גמורים כמשנתנו:

ומאי ניהו כי היאך דרבי. הכא משמע דקבר אבי דפליגי נידון כמשויר שבו והקשה ר"ת דכרס הנזקין (גיטין דף מח: ושם) ס"ל לאבי דפליגי אי שיימין דניזק או דמזיק ו"ל לע"ג דמשמע דפליגי אי דמזיק אי דניזק דהא תניא ס"ק (דף ו:): כהניא מיטב שדכו של נזק ומיטב כרמו של נזק דבר ר"ש וי"ל אומר כ"י מ"מ משמע ליה לאבי דמשויר נמי פליגי מדקאמר ר"ע לא נא הכמוז דמשמע שרואה לומר לא נא הכמוז להחמיר על המזיק כמו שאמרת אלא דוקא לגבות לניזקין מן העיריות לגבי ואי בעדיית לתוריה פליגי א"כ לא היה ר' ישמעאל מחמיר על המזיק טפי מר"ע אלא דלרבה היה ר"ע מחמיר טפי דאין חייב לקנות מעדיית דניזק אם אין לו דפרישית כפ"ק (דף ו: ושם ד"ה כגון): ר' שמעון בר יהודה היינו רבי יהושע. מימה אמאי לא קאמר כיון ומי כד"ל בזמן שאכלה לולבי גפנים וסמדר ו"ל משום דאין שייך לכלול סמדר כהני לולביס דלא הוה ליה להוסיף לולביס אלא הכי ה"ל למימר כד"ל בזמן שאכלה סמדר אכל כהני פנים ונזק שייך לכלולו שפיר דטעמא משום דחשיב כפנין:

א"כא בנייהו כחש גופנא ו"א פסיפיי. וז"ל לימא תנא כמרא לטפוי ולהחמיר בתשלומין קאמי כדאמר כרס המוכר פירות (כ"ב דף ג:): ו"ל דשאני הכא דדלמא לא נא לטפוי כי אם על חכמים דאמילתיהו דרנן קאי:

מאן תנא דחייש לבחש גופנא ר"ש היא. אבי נא לומר דמקיימי שפיר ולא לאפוקי רנן דפליגי עליה דר"ש כזאונס קאמי דליהו נמי חיישי הצער. כפרק אלו עירות (בבב"ב דף וט. וס"ה) גבי הא דתנן האונס נתן את הצער בעי גמרא לער דמאי אע"פ דכר פשוט מתחילה כמשויר בתוליה ורוב קטנות חולות מזה היינו משום דלער דהשרת בתוליס פשיטא ליה דלא משלם לפי שפיה חתם בעלה דתנא דמתניתין דהתם חייש לבחש גופנא דהתם חייש לבחש גופנא מה שפיה להצטרע חמת בעלה הלכך בעי לער דמאי:

אכלה סמדר רבי יהושע אומר רואין אותן כאילו הן ענבים עומדות ליבצר וחכ"א רואין כמה היתה יפה וכמה היא יפה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה פנים או בוסר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר קתני מיהת וחכ"א רואין אותן כמה היתה יפה וכמה היא יפה ולא קתני בששים אלא מאי איתי לך למימר בששים ה"ג בששים אמר אבי ר' יוסי הגלילי ור' ישמעאל אמרו דבר אחד ר' יוסי הגלילי הא דאמרן רבי ישמעאל דתניא (א) מיטב שדרו ומיטב כרמו ישלם מיטב שדרו של נזק ומיטב כרמו של נזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העיריות וק"ו להקדש ולא תימא כרב אידי בר אבין דאמר רב אידי בר אבין כגון שאכלה ערוגה בין שמינה הואי דאמר קום שלים שמינה במיטב דאיכא השתא דהכי לא אמרינן מאי טעמא המוציא מחבירו עליו הראיה אלא במיטב דלקמיה ומאי ניהו כי היאך דסליק אמר מר ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש כמה דברים אמורים שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים הא סמדר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אימא סיפא אכלה פנים או בוסר הוא רואין אותן כמה עומדות ליבצר הא סמדר רואין אותן כמה ותני בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה סמדר פגין או בוסר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אי הכי ר"ש בן יהודה היינו רבי יהושע איכא בנייהו כחש גופנא ולא מסיימי אבי אמר מסיימי ר"ש בן יהודה הוא ר"ש בן יהודה היא דתניא ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן מנסיא אונס אינו משלם את הצער מפני שסופה להצטרע תחת בעלה אמרו לו אינו דומה נבעלת כרצון לנבעלת כאונס אמר אביי הני תנאי ור"ש בן יהודה אמרו דבר אחד רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן הני תנאי מאי היא דתניא רבי יוסי אומר נבי חיה בן עזאי אומר נבי מוונות מ"ד נבי חיה כ"ש נבי מוונות ומ"ד נבי מוונות אבל נבי חיה לא דאמר ליה אתתא דירי פקחא היא ולא מבעיא חיה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבוד עובדא כוותיה דר"ג בששים לישנא אורינא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע שמו דקלא אגב קטניא דארעא ויהלכתא כוותיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע בדקלא דארמאה ויהלכתא כוותיה דריש גלותא בדקלא פרסאה אליעור ועירא

ועטמיהו משום דאית דומה נבעלת כזאונס לנבעלת כרצון כדקאמרי: אונס אינו משלם את הצער. וי"ל גבי הא דתנן האונס נתן את הצער בעי גמרא לער דמאי אע"פ דכר פשוט מתחילה כמשויר בתוליה ורוב קטנות חולות מזה היינו משום דלער דהשרת בתוליס פשיטא ליה דלא משלם לפי שפיה חתם בעלה דתנא דמתניתין דהתם חייש לבחש גופנא דהתם חייש לבחש גופנא מה שפיה להצטרע חמת בעלה הלכך בעי לער דמאי:

ועטמיהו משום דאית דומה נבעלת כזאונס לנבעלת כרצון כדקאמרי: אונס אינו משלם את הצער. וי"ל גבי הא דתנן האונס נתן את הצער בעי גמרא לער דמאי אע"פ דכר פשוט מתחילה כמשויר בתוליה ורוב קטנות חולות מזה היינו משום דלער דהשרת בתוליס פשיטא ליה דלא משלם לפי שפיה חתם בעלה דתנא דמתניתין דהתם חייש לבחש גופנא דהתם חייש לבחש גופנא מה שפיה להצטרע חמת בעלה הלכך בעי לער דמאי:

הוא